

Ügyszám: NAIH/5965-1/2021.

dr. Varga Judit részére

Miniszter

Igazságügyi Minisztérium

Tisztelt Miniszter Asszony!

2021. június 30-án a Magyar Közlönyben kihirdetésre került a *civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről* szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló 379/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet). Tekintettel arra, hogy a Rendelettel megállapított szabályok a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: NAIH) feladat- és hatáskörét érintik, és a Rendelet tervezetét a jogszabály előkészítője véleményezésre nem küldte meg a NAIH részére, kérem, engedje meg, hogy a szabályozással kapcsolatos álláspontomról az alábbiakban tájékoztassam.

A Rendelettel megállapított szabályozás véleményem szerint az alábbiakban kifejtettek szerint **nincs összhangban** a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogra vonatkozó, **Magyarország Alaptörvényéből fakadó, valamint az Európai Unió jogában rögzített követelményekkel**.

A **személyes adatok védelméhez fűződő jog** az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében foglalt **alapvető jog**.

Az **Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése** alapján az „*alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.*”

A Rendelettel megállapított, a *civil szervezetek gazdálkodása, az adománygyűjtés és a közhasznúság egyes kérdéseiről* szóló 350/2011. (XII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Civilr.) 12/A. §-a a „**végső adományozó**” mint természetes személy személyes adatainak kötelező gyűjtését, valamint nyilvánosságra hozatalát írja elő a hatálya alá tartozó szervezetek számára.

Ezen előírás egyrészt a **személyes adatok védelméhez fűződő jog korlátozása**, amely korlátozásra alkotmányosan kizárólag az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített feltételek szerint kerülhet sor, másrészt az említett műveletek a *természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről* szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: **általános adatvédelmi rendelet**) 4. cikk 2. pontjában meghatározottak szerint „adatkezelésnek” minősülnek, így ezen uniós jogi aktus hatálya alá tartoznak.

A Civilr.-ben szabályozott alapjog-korlátozásra – az Alaptörvény szerint – a **kormányrendeleti jogforrás alkalmatlan eszköz**, alapjog – a korlátozás egyéb alkotmányossági feltételeinek teljesülése esetén – **kizárólag törvényben korlátozható**.

Az alapjog-korlátozás alkotmányosságának **további tartalmi feltételei** (a korlátozás célja, annak szükségessége és arányossága) a Civilr. 12/A. §-ának jelenleg hatályos rendelkezései alapján **nem állapíthatók meg**, tekintettel arra, hogy azokkal kapcsolatban a szabályozás semmilyen szempontot nem rögzít.

A Civilr. 12/A. §-ának jelenlegi rendelkezései így nézetem szerint **parttalanul tág hatókörben korlátozzák a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogot**, ugyanis az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény hatálya alá tartozó

- a) **valamennyi civil szervezet vonatkozásában** – függetlenül annak tevékenysége jellegétől,
- b) **az azok számára támogatást, adományt** – függetlenül annak mértékétől – **nyújtó**,
- c) **valamennyi természetes személy** („végső adományozó”),
- d) **a jogszabályban pontosan nem meghatározott – személyes adatainak**

közzétételét írja elő.

Mindez **nem jelenti** természetesen azt, hogy a személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jog **korlátozhatatlan alapjog**. A hatályos jogrendszer is tartalmaz - vélelmezhetően a Rendeletet megalapozóval analóg szabályozási cél elérése érdekében –, az ún. **pártalapítványok működését meghatározott összeg felett támogató személyek személyes adatainak kötelező közzétételét előíró szabályokat** [ld. *a pártok működését segítő tudományos, ismeretterjesztő, kutatási, oktatási tevékenységet végző alapítványokról* szóló 2003. évi XLVII. törvény 3. § (4) bekezdés].

Az említett alkotmányossági követelményekkel érdemét tekintve **azonos alapvető előírásokat tartalmaz az általános adatvédelmi rendelet**) 5. cikke is, azok teljesülése így nemcsak az Alaptörvénnyel, hanem az Európai Unió jogával való összhang megteremtéséhez is mellőzhetetlen.

Ha tehát a Rendelet mögött álló jogalkotói cél a pártalapítványokéhoz jellegét tekintve hasonló, **politikai tevékenységet folytató szervezetek által felhasznált források átláthatóságának fokozására irányul**, az említett **hatályos törvényi** szabályozás adott esetben **támponthoz nyújthat** (szervezetek köre, adományokra vonatkozó legkisebb összeghatár) a szabályozás tartalmának az alkotmányossági és európai uniós követelményekkel összhangban lévő kialakításához.

További alkotmányossági aggályt vet fel mindezek mellett a Civilr. azon rendelkezése is (14. §), amely a végső adományozók adatainak közzétételét **a 2020. december 31-ét követően induló üzleti évre vonatkozó beszámoló tekintetében**, tehát olyan adományok vonatkozásában is előírja, amelyek nyújtására **a szabályozás hatályba lépését megelőzően** (tehát 2021. január 1-jétől 2021. június 30-ig) került sor. Ezen előírás, amellett, hogy a közzétételre kötelezett civil szervezetek számára bizonyos esetekben – e célból gyűjtött adatok hiányában – nyilvánvalóan **végrehajthatatlan kötelezettséget** teremt, megítélésem szerint – az alapjog-korlátozásra is tekintettel – **a visszaható hatályú jogalkotás alkotmányos tilalmába is ütközhet.**

A fentiekben jelzett követelményrendszer, így különösen az általános adatvédelmi rendelet rendelkezéseinek érvényesítését a szabályozásban **arra tekintettel is indokoltnak tartom**, hogy az Európai Unió Bíróságának következetes gyakorlata [2018. december 4-i ítélet, C-378/17, 38. bekezdés] a tagállami jogalkalmazókra, így **a bíróságokra és más állami (adatkezelő) szervekre, valamint a NAIH-ra az alábbi kötelezettséget** rója:

*„Amint azt a Bíróság több alkalommal kimondta, ezen, az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabályok alkalmazásának mellőzésére vonatkozó kötelezettség **nemcsak a nemzeti bíróságokat terheli, hanem az uniós jogot hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott minden állami szervet is, ideértve a közigazgatási hatóságokat** (lásd ebben az értelemben: 1989. június 22 i Costanzo ítélet, 103/88, EU:C:1989:256, 31. pont; 2003. szeptember 9 i CIF ítélet, C 198/01, EU:C:2003:430, 49. pont; 2010. január 12 i Petersen ítélet, C 341/08, EU:C:2010:4, 80. pont; 2017. szeptember 14 i The Trustees of the BT Pension Scheme ítélet, C 628/15, EU:C:2017:687, 54. pont)”.*

Ebből fakadóan a **bíróságok mellett a NAIH-nak is jogi kötelezettsége** a rendelkezésére álló eszközökkel **megakadályozni, illetve adott esetben szankcionálni** mindazon adatkezelési műveletek végrehajtását, amelyek ellentétesek az általános adatvédelmi rendelet közvetlenül hatályosuló és alkalmazandó előírásaival. Ezen kötelezettség pedig ahhoz vezethet, hogy a Civilr. jelenlegi szabályai alapján személyes adatokat nyilvánosságra hozó szervezetek adtakezelési műveletei minősülhetnek jogsértőnek a bíróság, illetve a NAIH jogalkalmazói tevékenysége során.

Mindezek alapján javaslom, hogy az érintett szabályozást szíveskedjen felülvizsgálni és annak korrekációjához szükséges jogalkotási intézkedéseket megfontolni, amely tervezetének véleményezésében munkatársaim készséggel állnak szíves rendelkezésére.

Budapest, 2021. július 6.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár